

Taustamateriaali: Naisiin kohdistuvan väkivallan on loputtava

Lukuaika 16 min

Naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen työ

Ongelma: Naisiin kohdistuva väkivalta on yksi Suomen suurimmista ihmisoikeusongelmista. Suomalaiset naiset kokevat muihin EU-maihin verrattuna toiseksi eniten väkivaltaa ([FRA 2014](#)). Vuosina 2010–2019 noin viisitoista naista on kuollut vuosittain puolisonsa tai entisen puolisonsa toimesta. Naisuhrien surmaaja oli aina miespuolinen. ([THL 2021](#).) Huolimatta tehostuneista väkivallan ehkäisemisen toimista väkivallan esiintyvyys ei ole viime vuosikymmenen aikana merkittävästi vähentynyt ([Tilastokeskus](#)).

Suomi on sitoutunut noudattamaan Euroopan neuvoston yleissopimusta ([Istanbulin sopimus](#)) naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta. Sopimuksen tavoitteena on ehkäistä ja poistaa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa ja saattaa väkivallantekijät syytteeseen. Väkivalta on sopimuksen mukaan naisiin kohdistuva syrjinnän muoto ja ihmisoikeusloukkaus. Sopimuksen tarkoittamia väkivallan muotoja ovat mm. [seksuaalihäirintä ja -väkivalta](#), [ruumiillinen, henkinen](#) ja [taloudellinen](#) väkivalta, [vainoaminen](#), [avioliittoon pakottaminen](#), [naisen sukuelinten silpominen](#) ja [kunniaan liittyvä väkivalta](#).

Naisiin kohdistuvassa väkivallassa on perimmältään kysymys kontrollista. Pakottavan kontrollin käsite (coercive control) viittaa erilaisiin taktiikoihin, joita väkivaltainen ihminen hyödyntää alistaessaan kumppaniaan. Kyse on yksittäisten tekojen sijaan väkivaltaisen käyttäytymisen kokonaisuudesta ja sen jatkuvuudesta. ([Naisten Linja](#).)

Ratkaisu: Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaa on jatkettava kunnianhimoisesti ja tavoitteellisesti. Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmalle ([2022–2025](#)) ei ole varattu lainkaan [resursseja](#), mikä on korjattava. Oikeusministeriön naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma ([2020–2023](#)) on ollut erittäin hyvä ja ansaitsee jatkoa siten, että nykyisen ohjelman puitteissa tehtyjen selvitysten, ml. oikeudellisen selvityksen henkisen väkivallan kriminalisoinnista ja vainoa koskevan lainsäädännön toimivuudesta, tulokset toimeenpannaan. On huomioitava, että jatko-ohjelma sisältää jatkotoimenpiteet mm. nykyisen ohjelman puitteissa tehtävien selvitysten osalta ja että se on riittävällä tavalla resursoitu. Naisjärjestöjen Keskusliiton aloitteesta perustetun [naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan](#) resurssit on turvattava pitkäjänteisesti.

Toimenpiteet: Naisiin kohdistuvan väkivallan vastaista työtä jatketaan.

- Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmalle varataan riittävät resurssit ja ohjelman toimeenpanoa seurataan, mitataan ja arvioidaan.
- Oikeusministeriön naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen ohjelma ja sen työryhmä saavat jatkoa.
- Tehostetaan monialaista työtä naisiin kohdistuvien parisuhdesurmien estämiseksi.
- Seurataan ja arvioidaan naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan mandaatin jatkokehittämistarpeita ja rahoituksen riittävyyttä.

Lähisuhdeväkivallan ehkäisytyötä selkiyttävä laki

Ongelma: Istanbulin sopimuksen ([artikla 51](#)) mukaan Suomella on velvoite varmistaa, että viranomaiset arvioivat ennakoita väkivallan riskiä ja sen vakavuutta ja tarjoavat moniammatillista tukea. Kuntien, hyvinvointialueiden sekä valtionhallinnon tulee varmistaa, että rakenteet väkivallan ehkäisyyn sekä uhrien,

tekijöiden ja väkivallalle altistuneiden lasten auttamiseksi otetaan jokaisella tasolla käyttöön perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisesti. (THL 2022) Velvoite ei kuitenkaan vielä toteudu Suomessa. STM julkaisi lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn suositukset jo vuonna 2008, mutta niiden toimeenpano on ollut vaihtelevaa. Vuonna 2019 tehdyn selvityksen perusteella lähisuhdeväkivallan ehkäisyn koordinaatio- tai yhteistyöryhmä puuttui noin puolesta kunnista tai kuntayhtymistä. Toisaalta alueilla, joissa yhteistyörakenteita oli, oli myös useammin suunniteltu asiakkaalle palvelupolkuja sekä asetettu seurattavia tavoitteita.

Tuoreen tutkimuksen (2023) mukaan parisuhdesurmien määrän väheneminen pysähtyi 2010-luvulla. Määrä on edelleen Suomessa korkea verrattuna muihin Pohjoismaihin. Valtaosa uhreista oli käyttänyt terveydenhuollon palveluja kasvavassa määrin ennen henkirikosta, mutta terveydenhuollon diagnoositiedoissa väkivalta näkyi vain vähän. Lähisuhdeväkivalta onkin erittäin alitunnistettu ongelma terveyspalveluissa (Kivelä, 2020; Siltala, 2021). Siltalan väitöksen mukaan alle prosentti hoitoon hakeutuvista uhreista tunnustetaan terveydenhuollossa. Niin kauan, kuin väkivaltaa ei tunnusteta ja sosiaali- ja terveydenhoidossa keskitetään syiden sijaan oireiden hoitamiseen, niin inhimillinen kärsimys kuin myös kustannukset jatkavat kasvua.

Ratkaisu: Lähisuhdeväkivallan rakenteita koskevan kehityksen hitaus on nostanut esiin tarpeen velvoittavalle lainsäädännölle väkivallan uhrien palveluiden yhdenvertaisuuden varmistamiseksi. Lakia lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöstä ovat esittäneet useat asiantuntijat, mukaan lukien THL ja STM selvityksissään (alla). Myös naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana toimiva yhdenvertaisuusvaltuutettu suosittelee koordinoitua poikkihallinnollisen rakenteen varmistamista ja vakavan parisuhdeväkivallan riskinarviointijärjestelmä MARAKin valtakunnallistamista ja vakainaistamista. Laki selkiyttäisi kuntien, alueiden ja valtionhallinnon yhteistyötä, rooleja ja vastuita lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä ja helpottaisi yhdenmukaisten rakenteiden luomista. Lailla tulisi säätää:

- Valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävistä omissa organisaatioissaan sekä poikkihallinnollisesti tehtävästä moniammatillisesta yhteistyöstä ja sen rakenteista lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisemiseksi ja toimivien palveluketjujen järjestämiseksi.
- Kunnissa ja hyvinvointialueilla nimetään väkivaltatyön koordinaattori ja väkivaltatyötä koordinoiva moniammatillinen työryhmä. (THL 2022, s. 88, tarkempi kuvaus s. 92–93.)

Rakennelain avulla voitaisiin varmistaa monialainen yhteistyö määrittelemällä yhteistyörakenteen muodot, välttämättömät toimijat, eri toimielinten tehtävät sekä vastuut. Laissa hyvinvointialueiden tehtäväksi säädettäisiin palvelupolkujen luominen lähisuhdeväkivaltaa kokeville eri toimijoiden välisenä yhteistyönä (esim. sairaala, terveyskeskus, neuvola, sosiaalitoimi, koulu, mielenterveys- ja päihdepalvelut, työterveyshuolto, poliisi). Jo nyt sosiaalihuoltolaissa (33a §) sanotaan, että sosiaalipalvelut voidaan koota muiden palveluiden yhteyteen, jos se on tarpeen erityisosaamisen ja siten asiakasturvallisuuden ja palvelujen laadun varmistamiseksi. Rakenteet noudattaisivat kunta- ja aluetasolla jo vuosia voimassa olleita lähisuhdeväkivallan ehkäisyn Tunnista, turvaa ja toimi -suosituksia, joiden toteuttaminen on toistaiseksi kunnissa jäänyt pahasti kesken. (THL 2021.)

STM:n selvitys (2019) kuvaa tarkemmin lähisuhdeväkivaltatyön rakenteita kunta-, alue- ja valtionhallinnon tasoilla (s. 56–62, kuvio 10 s. 58).

Toimenpiteet: Säädetään lähisuhdeväkivallan ehkäisytyötä selkiyttävä laki.

- Lailla selvennetään kuntien, alueiden ja valtionhallinnon yhteistyötä, rooleja ja vastuita lähisuhdeväkivallan ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyssä.
- Varmistetaan monialainen yhteistyö määrittelemällä yhteistyörakenteen muodot, välttämättömät toimijat, eri toimielinten tehtävät sekä vastuut väkivallan ehkäisyssä.

Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen toimeenpano

Ongelma: Historiallinen [seksuaalirikoslainsäädännön uudistus](#) parantaa merkittävästi seksuaalirikosten uhrien asemaa, kun jatkossa raiskauksen määrittelyssä keskeistä on uhrin oma tahto. Suostumusperustaisuus on perustavanlaatuinen muutos, joka edellyttää aivan uudenlaista osaamista niin rikoksia tutkivilta poliiseilta kuin syyttäjiltä ja tuomioistuinlaitokselta.

Ratkaisu: On tärkeää huolehtia rikosprosessiketjun viranomaisten, poliisien, syyttäjien ja tuomareiden riittävästä lisäkouluttamisesta ja resursoinnista. Näin varmistetaan, että uutta lainsäädäntöä sovelletaan tarkoituksenmukaisesti ja rikosprosessit etenevät mahdollisimman joutuisasti. ([Ministeri Anna-Maja Henriksson](#).)

Toimenpiteet: Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus toimeenpannaan tehokkaasti.

- Koulutetaan poliisit, syyttäjät, tuomarit ja muut lakia toimeenpanevat tahot uuden lain sisällöstä ja naisiin kohdistuvan väkivallan eri muodoista ja niiden tunnistamisesta.

Poliisin ja oikeuslaitoksen resurssit ja rikosten tutkinta

Ongelma: Helsingin Sanomat kertoi artikkeleissaan ([HS 24.11.2022](#), [HS 16.1.2022](#) ja [HS 28.1.2022](#)) vakavista ongelmista seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan poliisitutkinnoissa. Tutkinnat saattavat kestää jopa vuosia ja jopa ajokorttiasiat on priorisoitu raiskausten edelle, vaikka kyse on vakavista henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista. Poliisilaitoksittain mitattuna raiskausrikosten selvitysprosentti on pahimmillaan alle puolet. Poliisin tietoon tulleista raiskauspäilyistä vain noin 20 prosenttia johtaa syytteeseen ja 15 prosenttia langettavaan tuomioon.

Ratkaisu: Poliisin ja oikeuslaitoksen [resurssit](#) vakavien rikosten, kuten naisiin kohdistuvan väkivallan tutkimiseksi tulee turvata. Samoin on tärkeää varmistaa poliisin osaaminen naisiin kohdistuvasta väkivallasta, kuten esimerkiksi seksuaaliväkivallasta ja digitaalisesta väkivallasta perustamalla. Rikokset on tärkeää tutkia viivyttämättä ja huolellisesti kaikkialla Suomessa. Esitutkintalain ([4 luku 7 §](#)) mukaan alle 18-vuotiaisiin kohdistuvat tutkintatoimenpiteet on annettava tähän tehtävään erityisesti perehtyneille tutkijoille. Naisiin kohdistuvan väkivallan tutkinnasta on säädettävä vastaavasti. Tutkittavien rikosepäilyjen tärkeysjärjestyksestä säätämistä lailla tulisi selvittää.

Toimenpiteet: Poliisin ja oikeuslaitoksen resurssit vakavien rikosten, kuten naisiin kohdistuvan väkivallan tutkimiseksi turvataan.

- Poliisi tutkii kaiken naisiin kohdistuvan väkivallan viivyttämättä ja huolellisesti kaikkialla Suomessa.
- Varmistetaan poliisin osaaminen naisiin kohdistuvasta väkivallasta, seksuaaliväkivallasta, digitaalisesta väkivallasta ja ihmiskaupasta keskittämällä tutkinta esitutkintalaissa tehtävään erityisesti perehtyneille tutkinnanjohtajille ja tutkijoille.
- Selvitetään tutkittavien rikosepäilyjen tärkeysjärjestyksestä säätämistä lailla.

Väkivallan uhrien palvelut

Ongelma: Naisiin kohdistuvan väkivallan kustannukset ovat mittavat niin yksilölle kuin yhteiskunnalle. Tutkimuksen ([THL 2022](#)) mukaan naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan kustannukset ovat terveydenhuollossa vuosittain 150 miljoonaa euroa. Tämä lisäksi väkivallan kokijat käyttävät runsaasti sosiaali- ja oikeuspalveluita.

Turvakotiin on monin paikoin vaikea päästä joko tilanpuutteen tai maantieteellisen etäisyyden vuoksi tai siksi, etteivät kaikki turvakodit ole esteettömiä. Euroopan neuvoston [suosituksen](#) mukaan Suomessa tulisi olla 550 turvakotipaikkaa nykyisen 228 paikan sijaan. Vaikka turvakotipaikkojen määrää on viime vuosina nostettu, ohjattiin väkivaltaa kokeneita vuonna 2019 toiseen turvakotiin [yli 2000 kertaa](#). Useimmin toiseen turvakotiin ohjattiin Uudellamaalla.

On tärkeää, ettei vammaisuus, asunnottomuus, päihteiden käyttö tai mielenterveyshaasteet estä turvakotiin pääsyä. Turvakotiin on voitava ottaa henkilökohtainen avustaja. Päihteitä käyttäville naisille ei ole yhtään turvakotia, vaikka heillä on erityinen riski joutua väkivallan uhriksi. Turvakotien saavutettavuus tulee varmistaa myös kansallisten vähemmistöjen kohdalla.

[Seri-tukikeskukset](#) tarjoavat seksuaaliväkivaltaa kohdanneille oikeuslääketieteellistä tutkimusta, traumatukea, psykologista neuvontaa ja terapiaa. Keskusten valtakunnallinen kattavuus on parantunut, mutta tuen pariin [voi hakeutua](#) vain yhden kuukauden ajan väkivaltakokemuksen jälkeen. Erityisesti psykososiaalisen tuen osalta aika on liian lyhyt, sillä avun hakeminen seksuaaliväkivaltatilanteissa on vaikeaa, ja tapahtumasta voi olla vaikeaa puhua. Keskuksissa on tarjolla sensitiivistä tukea, jota ei peruspalveluissa aina ole saatavilla joko resurssien vähäisyyden tai osaamisen puutteen takia. YK:n naisten syrjinnän vastaista yleissopimusta valvova CEDAW-komitea on suosittanut joustoa kuukauden määräajasta ([2022](#)). Tämän lisäksi on tärkeää taata pitkäkestoisempi jatkotuki tarpeen mukaan lähipalveluina.

Parisuhdeväkivallan riskinarvioinnin ja tuen moniammatillisen MARAK-toimintamallin toimivuutta on arvioitu Suomessa vuosina 2010–2015, ja siitä saadut tulokset ovat olleet erittäin positiivisia. Malli on [onnistunut](#) selkeästi vähentämään toistuvasti poliisiin parisuhdeväkivallan vuoksi yhteydessä olleiden uhrien rikosilmoituksia poliisille. ([Piispa & October 2017](#).) Runsaassa 70 prosentissa tapauksista toistuva väkivallan kierre saatiin katkaistua ([THL 2014](#)). Istanbulin sopimusta valvova komitea on [kehottanut](#) Suomea varmistamaan, että järjestelmällinen ja sukupuolisensitiivinen riskinarviointi omaksutaan vakiomenettelyksi kaikkien viranomaisten toiminnassa. Silti malli on käytössä vain 38 paikkakunnalla Suomessa, eikä riskinarvioinnilla ole velvoittavaa perustaa lainsäädännössä.

[Barnahus-hankkeessa](#) tehostetaan lapsiin kohdistuvien väkivaltaepäilyjen selvitysprosesseja sekä väkivaltaa kokeneiden lasten tukea ja hoitoa. Eurooppalaiset [Barnahus-standardit](#) koskevat niin lapsiuhreja kuin -todistajia. Malli valtakunnallistettiin 2019 mutta toimii edelleen hankepohjalla.

Varsinkin suurissa kaupungeissa vuokra-asunnon löytäminen turvakotijakson jälkeen on muodostunut esteeksi uuden, turvallisemman elämän aloittamiseksi. On kehitettävä käytäntöjä, jotta mahdollisimman moni turvakodista pois muuttava saisi viipymättä vuokra-asunnon.

Väkivaltaa kohdanneiden tukipalveluista vastaavat pääasiassa järjestöt. Palveluita on kuitenkin riittämättömästi, ja niiden pitkäjänteinen rahoitus on epävarmaa. Korona-aika lisäsi perheissä tapahtuvaa väkivaltaa ja matalan kynnyksen avopalveluiden kysyntää, mutta ainoa lähisuhdeväkivallan torjumiseen korvamerkitty rahasumma koronavuosina 2020–2021 oli Nollalinjan chat-palvelun avaamiseen käytetty 26 000 euroa. ([THL 2022](#).)

Ratkaisu: Turvataan väkivaltaa kohdanneiden palvelut ja niiden [resurssit](#) valtakunnallisesti ja esteettömästi. Väkivallan torjumiseen panostaminen säästää pitkällä aikavälillä rahaa, puhumattakaan inhimillisen kärsimyksen vähentämisestä.

Toimenpiteet: Resursseja väkivallan uhrien palveluihin kasvatetaan säännönmukaisesti.

- Turvakotipaikkojen määrää ja saavutettavuutta lisätään Euroopan neuvoston suositusten mukaisesti.
- Turvakotipalvelujen esteettömyys ja saavutettavuus turvataan.
- Seri-tukikeskusten alueellista kattavuutta lisätään, THL:n koordinaatorahoitus turvataan ja pidennetään hakeutumisaikaa puoleen vuoteen.
- Laajennetaan parisuhdeväkivallan riskinarvioinnin ja tuen moniammatillinen MARAK-toimintamalli valtakunnalliseksi ja lakisääteiseksi.
- Vakiinnutetaan väkivaltaa kohtaavien lasten tukea koordinoiva Barnahus-hanke ja sen rahoitus.
- Varmistetaan jokaiselle sitä tarvitsevalle turvakotijakson jälkeinen asuminen esimerkiksi lisäämällä velvoite maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksiin.
- Turvataan väkivallan vastaista työtä tekevien järjestöjen rahoitus.

Lähisuhdeväkivallan rajaaminen sovittelun ulkopuolelle

Ongelma: Vuonna 2021 lähisuhdeväkivaltarikoksia ohjattiin sovitteluun [2 476 kappaletta](#), mikä on 18,6 prosenttia kaikista sovitteluun ohjatuista asioista. Määrä on kasvanut vuosittain. Suurin osa näistä koski miehen naiseen parisuhteessa kohdistamaa väkivaltaa. Tyypillisin sovittelusopimus on anteeksipyyntö.

Lähisuhdeväkivallan sovittelua koskevien linjausten mukaan lähisuhdeväkivaltaa ei tule sovittaa, jos väkivalta on ollut toistuvaa. [Ensi- ja Turvakotien liiton](#) mukaan sovittelua on käytetty silloinkin, kun kyseessä on ollut raaka ja toistuva väkivalta. Väkivaltaa kokeneen voi olla vaikeaa kertoa omaa näkemystään sovittelutilanteessa, sillä epätasa-arvoinen valta-asetelma ei poistu sovittelussakaan. Ulkopuolinen ei usein huomaa, kuinka pelko vaikuttaa väkivallan kokijan toimintaan. Pahimmillaan sovittelu on väkivallan tekijälle keino kohdistaa lisää väkivaltaa ja väkivallan uhkaa toiseen osapuoleen.

Suomen ratifoimassa [Istanbulin sopimuksessa](#) edellytetään, että väkivaltaan puututaan perusteellisesti ja teoista saa riittävän rangaistuksen. Sopimus edellyttää myös väkivallan uhrien suojelua. Väkivallan sovittelu voi toimia päinvastoin kuin on tarkoitettu. Sovittelu ei saa korvata rikosprosessia. Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa valvova komitea [painottaa](#), ettei sovittelu saa vaikuttaa rikosprosessin päättymiseen. Väkivallan ohjaaminen sovitteluun kuitenkin tarkoittaa usein syyttämättäjättämispäätöstä. ([THL 2019](#).)

Yleisesti sovittelun peruslähtökohta on se, että kumpikin osapuoli on vastuussa tilanteesta. Tämä ei kuitenkaan päde väkivallasta puhuttaessa, sillä väkivallasta on vastuussa vain sen tekijä. Tiina Qvist painottaa väitöstutkimuksessaan ([2019](#)), että sovittelu siirtää vastuuta väkivallasta sen kokijalle ja jättää tämän ilman suojelua.

Ratkaisu: Lähisuhdeväkivallan sovittelusta on luovuttava. Sitä, missä tapauksissa sovittelua voi hyödyntää, tulee rajata lainsäädännöllä. Väkivaltaa kokeneet eivät ole aina tietoisia siitä, että sovitteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja että se johtaa todennäköisesti siihen, että tekijää ei syytetä rikoksesta. Sovittelu säästää aikaa ja rahaa, mutta vaarantaa naisten ihmisoikeudet. Sovittelun sijaan tulisi kehittää sekä väkivallan kokijalle että tekijälle sopivia tukipalveluita.

Toimenpiteet: Naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta rajataan lainsäädännöllä sovittelun ulkopuolelle.

Istanbulin sopimuksen mukaiset raskauttavat seikat

Ongelma: Perhe- ja lähisuhdeväkivallalle on tyypillistä väkivallan toistuvuus. THL:n selvityksen ([2021](#)) mukaan henkirikokseen päätyneistä parisuhteista 80 prosentissa oli esiintynyt väkivaltaa jo aiemmin. Turvakotien asiakkaista neljäsosalla lähisuhdeväkivalta oli kestänyt yli viisi vuotta ennen turvakotiin hakeutumista.

Ratkaisu: Istanbulin sopimuksen [artikla 46](#) velvoittaa sopimusvaltioita varmistamaan, että artiklassa mainitut seikat voidaan ottaa huomioon raskauttavina seikkoina sopimuksessa mainituista teoista. Erityisesti lähisuhdeväkivallalle tyypilliset raskauttavat seikat eivät kuitenkaan tule systemaattisesti huomioitua rikoslaissa. Näitä ovat rikoksen kohdistaminen entiseen tai nykyiseen kumppaniin tai valta-aseman väärinkäyttö, tekojen toistuvuus, rikoksen kohdistaminen haavoittuvassa asemassa olevaan henkilöön, tai rikoksen tekeminen lapsen läsnäollessa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu [suositaa](#), että rikoslakiin lisätään raskauttavana tekijänä se, kun rikoksessa on kyse läheisestä suhteesta rikosentekijän ja asianomistajan välillä. Istanbulin sopimuksen mukaiset raskauttavat seikat tulee systemaattisesti huomioida [rikoslain 6 luvun](#) koventamisperusteissa.

Toimenpiteet: Sisällytetään Istanbulin sopimuksen mukaiset raskauttavat seikat rikoslain koventamisperusteiksi.

Naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen direktiivi

Ongelma: EU:n alueella joka kolmas nainen on kokenut fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa 15 vuotta täytettyään ja noin 50 naista kuolee joka viikko perheväkivallan uhrina. Silti moni EU-maa ei ole vielä ratifioinut Istanbulin sopimusta, ja osa sopimuksen jo ratifioineista maista pyrkii sanoutumaan siitä irti. Sopimuksen ratifiointi EU-tasolla ei ole edennyt. ([Valtioneuvosto](#).)

Ratkaisu: Komissio antoi maaliskuussa [direktiiviehdotuksen](#), jonka tavoitteena on toimeenpanna Istanbulin sopimuksen mukaiset tavoitteet Euroopan unionin tasolla. Ehdotus sisältää vähimmäissäännökset mm. suostumuksen puutteeseen perustuvan raiskauksen, naisen sukuelinten silpomisen sekä verkossa tapahtuvaa häirintää koskevien tekojen säätämisestä rangaistavaksi. ([OM](#).) Euroopan tasa-arvojärjestöjen kattojärjestö EWL on [edellyttänyt](#) ehdotuksen vahvistamista varmistamalla, että se kattaa kaikki väkivallan muodot.

Toimenpiteet: Tuetaan EU:ssa naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen direktiivin kunnianhimoista toteutusta.

Vihapuhe, digitaalinen väkivalta ja maalittaminen

Ongelma: Naisten riski kokea vihapuhetta on yli viisinkertainen miehiin verrattuna. Erityisen alttiita sille ovat nuoret, vähemmistöryhmiin kuuluvat sekä julkisuudessa toimivat naiset, kuten poliitikot, toimittajat ja tutkijat. Naisiin kohdistuva vihapuhe on usein rankempaa kuin miehiin kohdistuva ja sisältää uhkailua seksuaaliväkivallalla. Kuntapäätäjänaiset kokevat vihapuhetta enemmän kuin miehet. ([Viha vallassa, 2019](#)) Naisten Linjan [kyselyn](#) vastaajista valtaosa (83 %) kertoi kohdanneensa seksistisiä ja naisvihamielisiä kommentteja sekä yleisesti loukkaavaa kielenkäyttöä. Yli neljäsosalla (26 %) vastaajista häirintä levisi myös netin ulkopuolelle. Sukupuolittunut vihapuhe on naisiin kohdistuvaa väkivaltaa.

Maalittamisella tarkoitetaan jonkun asettamista maalitauluksi tai koordinoitun vihakampanjan kohteeksi sosiaalisessa mediassa ja muualla verkossa. Se voi kohdistua viranomaisiin, kuten poliisiin ja

oikeusjärjestelmään, journalisteihin, poliitikkoihin ja tutkijoihin, mutta usein myös tavallisiin kansalaisiin. Maalittamista voi pitää myös pitää vihapuheen muotona, ja se aiheuttaa vahinkoa sekä kohteena olevalle yksilölle että tärkeille yleisille intresseille. Suomen lainsäädäntö ei tunne käsitettä maalittaminen. Ilmiö on kasvava, eikä sitä ole pystytty torjumaan tehokkaasti voimassa olevilla rikoslain rangaistussäännöksillä. YK:n naisten syrjinnän vastaista yleissopimusta valvova CEDAW-komitea on suositellut Suomelle sukupuolittuneen vihapuheen kriminalisointia ([2022](#)).

Vihapuhe ja maalittaminen pyrkivät sulkemaan ihmisiä tai ryhmiä ulkopuolelle tai vaintamaan heidät. Ne kaventavat naisten osallistumismahdollisuuksia ja ilmaisun- ja sananvapautta sekä heikentävät turvallisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Vihapuhe ja -rikokset rajoittavat naisten lähtemistä mukaan julkiseen keskusteluun, ja osa naisista on [jättäytynyt vaaliehdokkuudesta](#) vihapuheen pelon vuoksi. Ilmiö on siis vakava uhka tasa-arvolle, demokratialle ja sananvapaudelle.

Ratkaisu: Euroopan komissio on joulukuussa 2021 tehnyt [aloitteen](#) neuvoston päätöksen tekemiseksi ns. EU-rikoslistan laajentamisesta vihapuheeseen ja viharikoksiin. Vihapuhe tulisi säätää rangaistavaksi EU:n alueella. Sukupuolinäkökulma tulee ulottaa kaikkiin vihapuheeseen ja viharikoksiin liittyviin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston tuore verkkovihatutkimus suosittaa sosiaalisen median alustojen velvoittamista toimimaan vihapuhetta ja verkkohäirintää estävästi. Teknologian välityksellä tapahtunutta väkivaltaa ei aina tunnisteta, minkä vuoksi on tärkeää kouluttaa aiheesta viranomaisia, kuten terveydenhuollon työntekijöitä, sekä tarjota lisää välineitä ja koulutusta poliisille ja oikeuslaitokselle vihapuherikosepäilyjen tunnistamiseen, havaitsemiseen ja käsittelyyn. Lisäksi tarvitaan enemmän tutkittua tietoa verkkovihasta ja enemmän resursseja sen torjumiseen. Verkkovihaa harjoittaville olisi tarpeen kehittää verkkovihasta tuetun irtautumisen toimintamalli. ([Verkkoviha, 2022](#).)

Oikeusministeriön muistio ([2022](#)) esittää maalittamisen erilliskriminalisointia. Esitetty pykälämuotoilu kattaisi sekä maalittamisen aloittamisen että siihen osallistumisen. Maalittaminen uhkaa yksilöä laajemmin koko oikeusvaltiota, demokratiaa ja sananvapautta, mikä luo painavat yhteiskunnalliset perusteet kriminalisoinnille. On tärkeää [varmistaa](#), että määritelmä kattaa mahdollisimman monenlaiset maalittamisteot.

Toimenpiteet: Puututaan tehokkaammin vihapuheeseen ja digitaaliseen väkivaltaan.

- Vaikutetaan siihen, että vihapuhe säädetään rangaistavaksi EU-tasolla.
- Lisätään internetpalvelujen välittäjien vastuuta sukupuolittuneen vihapuheen ja häirinnän kitkemiseksi EU-tasolla ja kotimaassa.
- Säädetään maalittaminen rangaistavaksi rikoslaissa.
- Lisätään tutkittua tietoa ja viranomaisten tietoisuutta verkkovihasta ja kohdistetaan resursseja sen torjumiseen.
- Kehitetään verkkovihasta tuetun irtautumisen toimintamalli.

Kunniaan liittyvä väkivalta, pakkoavioliitot ja silpominen

Ongelma: Pakkoavioliitoissa on kyse erityisesti naisiin ja tyttöihin kohdistuvasta väkivallasta ja ihmisoikeusloukkauksesta. Suomessa tunnustetaan vuosittain kymmeniä pakkoavioliittojen uhreja. Osa liitoista on solmittu ennen Suomeen muuttamista, ja osassa maahanmuuttajataustainen nuori nainen on lähetetty Suomesta avioitumaan ulkomaille. Avoliittoon painostamista esiintyy myös suomalaisissa uskonyhteisöissä. Vuonna 2021 ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän piiriin otettiin 63 pakkoavioliiton uhria. Määrä on kasvanut vuosittain. ([Ihmiskauppa.fi](#))

[Istanbulin sopimus](#) edellyttää säätämään rangaistavaksi sekä avioliittoon pakottamisen että tahallisen houkuttelun ulkomaille avioliittoon pakottamisen tarkoituksessa. Nykyisellään molempien katsotaan sisältyvän rikoslain ihmiskauppaa ([25 luku 3 §](#)) tai pakottamista ([25 luku 8 §](#)) koskeviin pykäliin, joista kumpikaan ei erikseen mainitse pakkoavioliittoja. Avioliittoon pakottamisesta ei ole annettu yhtään tuomiota. YK:n naisten syrjinnän vastaista yleissopimusta valvova CEDAW-komitea on edellyttänyt Suomelta pakkoavioliittojen erilliskriminalisointia ([2022](#)).

[THL:n arvion](#) mukaan Suomessa asuu yli 10 000 silvottua tyttöä tai naista ja silpomisen riski koskettaa 645–3075 tyttöä. Sukuelinten silpominen loukkaa useita kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia, mm. Istanbulin sopimusta. Vaikka tyttöjen sukuelinten silpomisen vastaista työtä on tehty Suomessa jo lähes 20 vuotta, on ongelmina riittämätön tieto, sektorikohtaisten kansallisten toimintamallien puuttuminen sekä puheeksiotto- ja ilmoitusvelvollisuuden toteutumattomuus sosiaali- ja terveydenhuollossa, kasvatus- ja opetusalailla ja kotouttamisessa.

Sukuelinten silpominen on rikoslain ([21 luku 6 §](#)) mukaan törkeä pahoinpitely. Myös tyttöjen vienti ulkomaille silvottavaksi luokitellaan rikokseksi. Suomi on kuitenkin ainoa Pohjoismaa, jossa silpomista ei ole erilliskriminalisoitu. Eduskunta edellytti silpomisen kieltävää erillislakia vaatineen kansalaisaloitteen ([KAA 1/2019 vp](#)) käsittelyssä, että ”valtioneuvosto ryhtyy - - toimenpiteisiin tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen säätämiseksi rikoslaisissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin”. Eduskunnan edellyttämää esitystä ei kuitenkaan annettu, ja asian [selvitys](#) on kesken. CEDAW-komitea on edellyttänyt silpomisen erilliskriminalisointia ([2022](#)).

Ratkaisu: Pakkoavioliitot tulisi kriminalisoida erikseen, sillä niiden tuomitseminen ihmiskauppana tai pakottamisena ei kata kaikkia avioliittoon pakottamisen tilanteita. Oikeusministeriön arviomuistio ([2021](#)) esittää rangaistussääntelyn kehittämiseksi neljä vaihtoehtoa, joista erilliskriminalisointi [mahdollistaisi](#) pakkoavioliittoihin liittyvien erityiskysymysten ottamisen paremmin huomioon kuin yleisemmällä säännöksillä on mahdollista.

Avioliittoon pakotetulla tulisi olla mahdollisuus valita avioliiton mitätöinnin, kumoamisen ja avioeron väliltä, sillä avioliiton kumoaminen ja avioero säilyttäisivät avioliiton oikeusvaikutukset yhteisiin lapsiin ja omaisuuteen. Samaa on suosittanut CEDAW-komitea ([2022](#)). Hallituksen esitys ([HE 172/2021 vp](#)) esittää avioliiton kumoamisen, mutta ei mitätöinnin, mahdollistamista. Tämä [ei kuitenkaan riitä](#), sillä kumoamisessa liittoon pakotettu joutuisi esimerkiksi jakamaan omaisuutensa väkivaltaisen puolison kanssa. Pakkoavioliiton tulisi myös olla virallisen syytteen alainen rikos. Ulkomailla solmitut alle 18-vuotiaiden lapsiavioliitot tulisi katsoa kaikissa tapauksissa Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastaiseksi ilman tapauskohtaista harkintaa.

On ensiarvoisen tärkeää vahvistaa kansallisia toimia tyttöjen sukuelinten silpomisen (FGM) ennaltaehkäisemiseksi sekä jo silvottujen tyttöjen ja naisten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Valtion tulee varmistaa FGM:n vastaisen toimintaohjelman ohjeistusten levittäminen ja yhtenäisen toimintamallin käyttöönotto niin kansallisella, alueellisella kuin kuntatasolla. Toimintamallin tulee sisältää niin silpomisen ennaltaehkäisy kuin silpomisen jo kokeneiden ohjaus korjaaviin palveluihin. Ammattilaisten koulutus aiheesta on varmistettava. Niin THL:n kuin kansalaisjärjestöjen silpomisen vastaisen työn pitkäjänteisyys ja rahoitus on turvattava.

Toimenpiteet: Kunniaan liittyvän väkivallan vastaista työtä ja tunnistamista tehostetaan.

- Säädetään pakkoavioliitot rangaistaviksi erillisellä rikoslain pykälällä ja mahdollistetaan pakkoavioliittojen mitätöinti.

- Luodaan valtion, alueiden ja kuntien toimintamalli silpomisen vastaiseen työhön ja palveluihin, varmistetaan lainsäädännön tarkoituksenmukaisuus ja turvataan sukuelinten silpomisen vastaisen työn rahoitus.

Ihmiskaupan vastainen toiminta

Ongelma: Ihmiskauppa on sukupuolittunut ilmiö. Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvä ihmiskauppa on eniten raportoitu ihmiskaupan muoto maailmanlaajuisesti. Suomessa ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään [vuonna 2021](#) otetuista 60 % oli naisia. Naisten ja tyttöjen kohdalla hyväksikäyttö liittyy useimmiten avioliittoon pakottamiseen (42 %) ja seksuaaliseen hyväksikäyttöön (38 %), kun miesten ja poikien kohdalla korostuu pakkotyö (83 %). Ihmiskaupan tunnistaminen on viranomaisille haastavaa, minkä vuoksi ihmiskaupan uhrit eivät aina saa palveluja, joihin he lain mukaan olisivat oikeutettuja. ([Tuntematon tulevaisuus 2018.](#))

Selvitys ihmiskaupan uhrien turvallisesta ja tuetusta asumisesta ([2021](#)) tunnisti asumispalveluita ja asumista koskevia puutteita. Suurin osa turvapaikkaa hakevista ihmiskaupan uhreista majoitetaan vastaanottokeskuksiin, vaikka ne eivät ole traumatisoituneelle ihmiskaupan naisuhrille lähes koskaan turvalliseksi koettu vaihtoehto. Ammatillisia turvallisen tuetun asumisen muotoja (turvakoti) ei ole kuin niille uhreille, joihin on kohdistunut myös lähisuhdeväkivaltaa.

Kotoutumislainsäädäntö lähtee humanitaarisin perustein maahan tulleiden kotouttamisesta, mutta työperäisten maahanmuuttajien joukossa voi olla yhtä haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä, etenkin, jos työolot työpaikalla eivät ole kunnossa. Viimeaikaiset selvitykset ([VNTEAS 2022](#) ja [OM 2022](#)) toivat esiin selkeitä puutteita ihmiskaupan ja sen lähirikosten (parituksen ja kiskonnantapaisen työsyönnän) sekä seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevan rikossäännöksen tulkinnassa ja soveltamiskäytännössä.

Ratkaisu: Ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattorin tehtävän perustaminen on ollut merkittävä askel ihmiskaupan vastaisen työn kehittämisessä. Ihmiskaupan vastaisen työn toimintaohjelman jatko ja sen koordinaation resurssit on turvattava ylihallituskautisesti.

Hyvinvointialueiden osaamista ihmiskaupan uhrien tunnistamisessa on parannettava. Tarvitaan koordinaatorirakenne ja keskitettyä erikoistunutta osaamista tukemaan ammatillista työtä hyvinvointialueilla. Samaa [suositaa](#) yhdenvertaisuusvaltuutettu. Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmällä tulee olla tässä asiantuntijarooli, kuten lokakuussa 2022 annettu hallituksen esitys ([HE 220/2022 vp](#)) esittää. Palvelujen saatavuuden tulisi perustua henkilön tarpeeseen oleskelustatuksesta riippumatta. Ihmiskaupan uhrien turvallinen ja tuettu asuminen on taattava valtakunnallisesti, tarvittaessa turvakodeissa. Poliisi perusti vuonna 2021 Helsingin poliisilaitokselle valtakunnallisen ihmiskauppatutkintaryhmän, jonka painopisteeksi on asetettu paljastava toiminta. Ryhmän toiminta on vakinaistettava.

Työperusteista maahanmuuttopolitiikkaa ei ole mahdollista kehittää kestäväällä tavalla, ellei samalla varmisteta sitä, että ulkomaalaiset työntekijät eivät joudu hyväksikäytön uhreiksi. Haavoittuvassa asemassa olevien työperäisten maahanmuuttajien maahan asettumisen tuki tulee turvata lainsäädännöllä. Selvitysten ([VNTEAS 2022](#) ja [OM 2022](#)) suositukset esitutkintaan, tuomioistuinprosessiin, viranomaisten koulutukseen ja lainsäädännön kehittämiseen liittyen on syytä toimeenpanna ja rikoslainsäädännön ja rikosprosessilainsäädännön mahdolliset muutostarpeet selvittää ihmiskaupan ja siihen liittyvien rikosten torjumisen tehostamiseksi.

Toimenpiteet: Ihmiskaupan vastaista toimintaa tehostetaan toiminnan sukupuolivaikutukset huomioon ottaen ja ihmiskaupan uhrien asemaa ja tukea parannetaan.

- Laaditaan ihmiskaupan vastaisen työn toimintaohjelma ja varataan koordinaatiolle riittävät henkilöresurssit.
- Keskitetään osaamista hyvinvointialueilla ihmiskaupan uhrien tunnistamiseksi ja auttamiseksi ja sote-ammattilaisten ammatillisen tuen vahvistamiseksi asiakastyössä.
- Varmistetaan ihmiskaupan uhrien turvallinen ja tuettu asuminen, tarvittaessa lainsäädännöllä turvakodeissa.
- Poliisin valtakunnallinen ihmiskauppatutkintaryhmä vakinaistetaan.
- Turvataan lainsäädännöllä haavoittuvassa asemassa olevien työperäisten maahanmuuttajien maahan asettumisen tuki.
- Selvitetään rikoslainsäädännön ja rikosprosessilainsäädännön muutostarpeet ja ryhdytään tarvittaessa toimiin ihmiskaupan ja siihen liittyvien rikosten torjumisen tehostamiseksi.

Viranomaisten välinen tiedonvaihto ja vammaisuus salassa pidettävänä tietona

Ongelma: Viranomaisen tiedonsaantia rajoittavat salassapitosäntely ja henkilötietojen suoja. Jotta sellaisiin piiloon jääviin rikoksiin kuin naisiin kohdistuva väkivalta voidaan puuttua mahdollisimman tehokkaasti, erityisesti viranomaisten oma-aloitteista tietojenvaihtoa on kehitettävä.

YK:n vammaisyleissopimus asettaa Suomelle velvollisuuden koota tilasto- ja tutkimustietoa sopimuksen toimeenpanon pohjaksi. Tämä edellyttää tilastoja esimerkiksi vammaisiin kohdistuvasta syrjinnästä. On arvioitu ([THL](#)), että kehitysvammaisilla naisilla on 4–10-kertainen riski kokea seksuaalista väkivaltaa. Vammaisten henkilöiden kokema väkivalta voi alkaa jo lapsuudessa ja se on muuta väestöä yleisempää heidän joukossaan aikuisuuteen saakka. ([VNTEAS 2022](#)) Tarkkaa ja säännöllisesti päivittyvää tietoa ei kuitenkaan ole, sillä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ([24 § 25 kohta](#)) mukaan vammaisuus on salassa pidettävä tieto.

Ratkaisu: OM:n [hanke](#) tuottaa suosituksia viranomaisten oma-aloitteisen tietojenvaihdon kehittämiseksi, jotka on tarpeen toimeenpanna tulevalla hallituskaudella. YK:n vammaisopimuksen myötä vammaisuus lakkasi olemasta sairaus ja siitä tuli ihmisoikeuskysymys. Näin ollen ei ole perustelua ajatella vammaa terveystietona. Sen sijaan kunkin vammaisen henkilön diagnoosi on terveystieto.

Toimenpiteet: Varmistetaan lainsäädännöllä viranomaisten välinen tiedonvaihto ja oma-aloitteinen tiedon jakaminen naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja ihmiskauppaan liittyen.

- Poistetaan vammaisuus salassa pidettävänä tietona poliisin rekisteristä, jotta vammaisiin naisiin kohdistuvan väkivallan yleisyydestä saadaan tietoa.

Maahan muuttaneiden naisten kokema väkivalta

Ongelma: Vähemmistöön kuuluminen ja haavoittuva asema lisäävät riskiä joutua häirinnän ja väkivallan kohteeksi. Selvityksen ([2018](#)) mukaan ulkomaalaistaustaiset naiset kokevat väkivaltaa 2–3 kertaa enemmän kuin valtaväestön naiset ja ulkomaalaistaustaisten naisten riski joutua raiskauksen uhriksi on lähes kaksinkertainen verrattuna kantaväestön naisiin.

Ratkaisu: Ulkomaalaislain ([52 a §](#)) mukaan ihmiskaupan uhrille voidaan myöntää jatkuva oleskelulupa, jos uhri on ”erityisen” haavoittuvassa asemassa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on [todennut](#) muotoilun asettavan liian korkean kynnyksen oleskeluluvan saamiselle ja [suositaa](#) ulkomaalaislain muuttamista

siten, että jatkuvan oleskeluluvan saamiseksi riittää, että uhri on haavoittuvassa asemassa nykyisin edellytettävän erityisen haavoittuvan aseman sijaan. Vaikka laki (54 §) mahdollistaa väkivallan uhrille itsenäisen oleskeluluvan perhesiteen purkautuessa, järjestöjen kokemuksen mukaan lupaa ei aina myönnetä, vaikka suhteessa olisi ollut vakavaakin väkivaltaa ([Peking+25-varjoraportti](#)). Huomioidaan maahan muuttaneiden naisten kokema väkivalta paremmin oleskeluluvan perusteissa.

Toimenpiteet: Varmistetaan maahan muuttaneiden naisten kokeman väkivallan ja lähisuhdeväkivallan parempi huomioiminen oleskeluluvan perusteissa.

- Muutetaan ihmiskaupan uhrin oleskeluluvan edellytykseksi haavoittuva asema erityisen haavoittuvan aseman sijaan.

Seksin oston kriminalisointi

Ongelma: Prostituutio koskettaa erityisesti naisia ja tyttöjä ja liittyy vahvasti ihmiskaupaan. Ihmiskauppa ja prostituutioon liittyvä hyväksikäyttö, mukaan lukien toisen prostituutiosta hyötyminen, esimerkiksi paritus, ovat naisiin kohdistuvan väkivallan vakavia muotoja.

Prostituution laillistaminen ole vähentänyt ihmiskauppaa. 150 maata tarkasteleva tutkimus (2013) osoitti, että prostituution laillistaneissa maissa havaitaan enemmän ihmiskauppaa. Ruotsin poliisi on viestittänyt, että prostituution kriminalisointi on antanut heille paremmat työkalut ihmiskaupan vastaiseen työhön.

Euroopan parlamentti on päätöslauselmassaan (2016) todennut, että prostituutiossa olevilla naisilla on suurin riski joutua seksuaalisen hyväksikäytön tarkoituksessa harjoitetun ihmiskaupan uhriksi. Parlamentti korostaa, että prostituutio on vähentynyt maissa, jotka ovat kriminalisoineet seksin ostamisen. Euroopan neuvosto arvioi, että 84 prosenttia kansainvälisen ihmiskaupan uhreista Euroopassa on prostituutioon myytäviä naisia ja tyttöjä. YK:n naisten syrjinnän vastaista yleissopimusta valvova CEDAW-komitea on edellyttänyt Suomelta seksin oston kieltämistä (2022).

Erityisen alttiita hyväksikäytölle ja väkivallalle ovat vaikeassa elämäntilanteessa olevat alaikäiset tytöt sekä maahanmuuttajataustaiset naiset. Konfliktit, köyhyys ja paperittomuus altistavat tyttöjä ja naisia elämäntilanteeseen, jossa he joutuvat pakotetuksi prostituutioon tai näkevät sen ainoana vaihtoehtona. Tässä mittakaavassa yksittäiset seksiä myyvät tai ostavat suomalaiset ovat vain pieni osa kokonaisuutta. Tasa-arvotyötä ei voi tehdä niiden mukaan, joilla menee hyvin, vaan niiden, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa.

Seksin oston kriminalisointi suojelisi myös lapsia ja nuoria seksin oston yrityksiltä ja niin kutsutulta groomingilta, eli houkuttelemiselta seksuaaliseen tekoon. Koska seksin ostaminen aikuisilta on laillista, aiheuttaa se myös ostoyrityksiä alaikäisiltä. Vuoden 2021 [kouluterveyskyselyn](#) mukaan 48,4 prosenttia kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista tytöistä ja 10,5 prosenttia pojista on kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua viimeisen vuoden aikana.

Ratkaisu: Suomen nykyinen osittainen seksin ostokielto tulisi laajennetaan kokonaisvaltaiseksi ja näin seurata Ruotsin, Norjan, Ranskan ja Irlannin esimerkkiä. Se olisi tärkeä askel kohti sukupuolten tasa-arvoa ja naisten ja tyttöjen koskemattomuutta suojelevaa politiikkaa. Seksin oston salliminen pitää yllä ajatusta, että seksuaalisen mielihyvän tuottaminen on yksi naisen tehtävistä. Kun laki määrittelee seksin ostamisen kahden aikuisen väliseksi vapaaehtoiseksi sopimukseksi, unohdetaan se, että monella seksiiä myyvällä henkilöllä ei ole valinnanvapautta.

Toimenpiteet: Seksin ostoa kriminalisoidaan muiden Pohjoismaiden mallin mukaisesti ja tuetaan irrottautumista prostituutiosta.

Naisvankityö

Ongelma: Oikeusministeriön Taustalla rikos, edessä muutos -julkaisu (2021) tunnistaa naisvangit ylivoimaisesti sairaimmaksi rikosseuraamusasiakasryhmäksi – naisvangeista 85 prosentille todettiin tutkimushetkellä jokin mielenterveyden häiriön diagnoosi, ja monella on taustallaan seksuaalisen kaltoinkohtelun ja väkivallan kokemuksia ja alkaen jo varhaislapsuudesta. Naisvankiselvitys (2020) toteaa, että kansainväliset suositukset naisvankeihin liittyen eivät ole Suomessa vankiloissa yleisesti tunnettuja, saati sovellettuja, eikä naisvankityötä ole johdettu tai organisoitu suunnitelmallisesti.

Ratkaisu: Nostetaan naisvangit marginaalista ja varmistetaan, että heidän tarpeensa huomioidaan vankeinhoidossa systemaattisesti.

Toimenpiteet: Kehitetään ja systematisoidaan naisvankityön johtamista.

- Parannetaan nais erityisiä terveydenhuoltopalveluita, mielenterveystyötä sekä seksuaaliväkivaltaan, prostituutioon ja ihmiskauppaan puuttumista.

Väkivallan tekijöiden katkaisu- ja ennaltaehkäisyohjelmat

Ongelma: Väkivallan tekijöiden tukipalvelut tuotetaan järjestöissä ja ne ovat alueellisesti hyvin eri tavoin saavutettavissa. THL:n yhteispohjoismaisen kyselyn (2016) mukaan lähisuhdeväkivallan tekijöille ei ole suuressa osassa maata tarjolla lainkaan palveluja. Avun saaminen riippuu usein asuinpaikasta ja viranomaisten satunnaisista yhteistyökäytännöistä eri järjestöjen kanssa. Työn tekemisen mallit ja menetelmät vaihtelevat alueittain ja työntekijöittäin.

Ratkaisu: Väkivalta ei poistu, ellei keskitytä tekijöihin. Väkivaltaisen käytöksen syihin tulee puuttua ja ohjata tekijä osallistumaan väkivallan sukupuolistuneen luonteen tunnistaviin katkaisu- ja ehkäisyohjelmiin.

Toimenpiteet: Järjestetään väkivallan sukupuolistuneen luonteen tunnistavia katkaisu- ja ennaltaehkäisyohjelmia väkivallan tekijöille.

Naisjärjestöjen Keskusliitto